

Azərbaycanın regional tranzit qovşağı statusu güclənir

Xatırladaq ki, ötən ay Azərbaycanla İran arasında iqtisadi, ticarət və humanitar sahələrdə əməkdaşlıq üzrə Dövlət Komissiyasının Bakıda keçirilən 15-ci iclasında İran ərazisindən keçməklə Azərbaycanın Şərqi Zəngəzur iqtisadi rayonu ilə Naxçıvan Muxtar Respublikası arasında yeni kommunikasiya bağlantılarının yaradılması haqqında Anlaşma Memorandumu imzalanmışdı. Siyasi şərhçilər anlaşma memorandumu Azərbaycanın geostrateji müstəvidə yeni qələbəsi, tarixi əhəmiyyətə malik hadisə kimi qiymətləndirirlər. Xatırladaq ki, memorandumun məqsədi Azərbaycanın Şərqi Zəngəzur iqtisadi rayonu ilə İran ərazisindən keçməklə Naxçıvan MR arasında yeni dəmir yolu, avtomobil yolu əlaqəsinin, eləcə də rabitə və enerji təminatı xətlərinin yaradılmasından ibarətdir. Bu məqsədə nail olmaq üçün Araz çayı üzərində iki avtomobil (piyada keçidi ilə) və iki dəmir yolu olmaqla, ümumilikdə, dörd körpünün, eləcə də rabitə və enerji təminatı infrastrukturunun tikintisi nəzərdə tutulur. Həmin körpülər Ermənistanın dövlət sərhədindən 5 km məsafədən keçəcək.

Xüsusilə qeyd etmək yerinə düşər ki, memorandumun imzalanması Azərbaycan ilə İran arasında diplomatik əlaqələrin yaradılmasının 30 illiyinə təsadüf edir. Bu layihənin gerçəkləşməsində Azərbaycan ilə İran arasında 30 il ərzində qurulmuş dostluq, qarşılıqlı etimad və yaxın qonşuluq münasibətləri mühüm rol oynayır. Mütəxəssislərin fikrincə, layihə iki ölkə arasında münasibətləri yeni səviyyəyə yüksəltməklə yanaşı, bütövlükdə regionun nəqliyyat-kommunikasiya mənzərəsini dəyişir, Azərbaycan, İran və Türkiyəni birləşdirərək Avrasiyada avtomobil, dəmir yolu, elektrik enerjisi xətti və rəqəmsal bağlantıların daxil olduğu çoxtəyinatlı yeni dəhlizin əsasını qoyur. Siyasi şərhçilərin sözlərinə görə, bu sənədin post-müharibə dövründə Bakı-Tehran arasında imzalanması ilk vacib sənəd olmaqla yanaşı, həm də regiondakı ticarət dəhlizlərinin intensivliyinə təsir edəcəyi gözlənilir.

Bundan başqa, regionda yeni ticarət dəhlizinin yaranması həm də Ermənistanın qeyri-konstruktiv siyasəti, daha dəqiq desək, rəsmi Bakının təkliflərinə etinasız yanaşması nəticəsində düşdüüyü növbəti təcridin təsbitidir. Xatırladaq ki, Azərbaycan Zəngəzur dəhlizindən dəmir yolu və avtomobil yolunun çəkilməsini istəyir. Bu yol həm Azərbaycanın böyük hissəsini Naxçıvanla bağlayacaq, həm də Naxçıvan üzərindən Azərbaycan Türkiyə ilə birbaşa dəmir və avtomobil yolları ilə əlaqə quracaq. Ancaq erməni tərəfi belə əlverişli əməkdaşlığa getmək maraqlı olmadığını göstərir. Belə vəziyyətdə, elbəttə, Azərbaycan Ermənistanın

Prezident İlham Əliyev Azərbaycanla İran arasında Şərqi Zəngəzurla bağlı memorandumu təsdiqlədi. Bununla da regionun iqtisadi mənzərəsini daha da zənginləşdirəcək layihəyə rəsmən "yaşıl işıq" yandırıldı. Hər iki ölkəyə böyük iqtisadi dividendlər gətirməklə yanaşı, həm də Naxçıvan Muxtar Respublikasının blokadan çıxarılmasında, muxtar respublikanın Azərbaycanın əsas hissəsi ilə etibarlı və davamlı bağlantısının yaradılmasında mühüm rol oynayacaq bu layihə rəsmi Bakının postmüharibə dövründə əldə etdiyi növbəti diplomatik-iqtisadi uğurudur. Dünyanın iqtisadi güc mərkəzlərindən biri sayılan Avropa İttifaqının da Azərbaycanın nəqliyyat-kommunikasiya siyasətinə dəstək verməsi rəsmi Bakının regional tranzit qovşağı statusunu daha da gücləndirir.

məntiqsiz mövqeyini gözləyə bilməzdi.

Təbii ki, Ermənistanın belə davranışında məkrli niyyət gizlənidir. Ermənilər hələ də Naxçıvanı "blokada" şəraitində saxlamağa çalışır və Azərbaycana Qarabağ məsələsində "təzyiq" göstərmək can atırlar. Amma belə "təzyiqin" bir işə yaradığı şübhə doğurur. Ona görə ki, nəqliyyat-kommunikasiya xətlərinin bağlı olmasından ilk növbədə Ermənistan əziyyət çəkir. Heç kimə sirr deyil ki, İkinci Qarabağ müharibəsindən sonra Azərbaycan regionda yeni reallıq yaratmışdır və hazırda Azərbaycan Naxçıvanla əlaqənin qurulmasında Ermənistana ehtiyac duymur.

Halbuki, Zəngəzur dəhlizi ilə açılacaq nəqliyyat və enerji xətlərinin texniki əsaslandırılması hazırlanmışdı, lakin Ermənistan üzərinə götürdüüyü öhdəliklərə zidd olaraq, onun reallaşmasını əngəllədi. Ermənistan rəhbərliyi elə zənn edirdi ki, belə bir kommunikasiya yalnız onun ərazisində və onun icazəsi ilə yaradıla bilər. Mütəxəssislərin sözlərinə görə, Ermənistan ərazisindən keçməsi nəzərdə tutulan Zəngəzur dəhlizi reallaşsa belə, İran ərazisindən keçəcək yolun işə düşməsi Rusiya və Ermənistan tərəfindən bəzi şəraitlərdə Azərbaycana siyasi təzyiqli imkanlarını heçə endirəcəkdir. Layihənin daha bir əhəmiyyəti odur ki, bu yol Türkiyə və İranı da bir-birinə sıx bağlayacaq və Azərbaycan və onun ayrılmaz bir parçası olan Naxçıvan dünyanın vacib nəqliyyat-kommunikasiya mərkəzinə çevrilecək. Təhlilçilər hesab edirlər ki,

hazırda Rusiya ilə Ukrayna arasında hərbi əməliyyatların gətirdiyi və Rusiyaya qarşı ciddi sanksiyaların tətbiq edildiyi, bununla bağlı Şərqi Zəngəzur nəqliyyat-tranzit dəhlizlərinin Rusiya seqmentinin məhdudlaşdığı dövrdə İran ərazisindən keçəcək yeni kommunikasiya bağlantısı mühüm əhəmiyyətə və böyük perspektivə malikdir.

Xüsusilə qeyd etmək lazımdır ki, nəhəng nəqliyyat infrastruktur layihələri Avropa İttifaqı ilə Azərbaycan arasında əməkdaşlığın strateji əhəmiyyətindən xəbər verir. İkinci Qarabağ müharibəsindən sonra ötən il 10 noyabr tarixli üçtərəfli razılaşmada əks olunduğu kimi regionda bütün kommunikasiyaların açılması üçün yeni imkanlar vardır. Avropa İttifaqı Şurasının prezidenti Şarl Mişelin Prezident İlham Əliyev və baş nazir Nikol Paşinyanla növbəti üçtərəfli görüşün yekunlarına dair bəyanatında nəqliyyat-kommunikasiya xətlərinin bərpası və yaradılması, dəmir yolu və avtomobil yolunun çəkilməsi və iqtisadi məşvərət şurası mexanizminin yaradılması təsdiq olunur. Prezident Ş. Mişel dəmir yolu xətlərinin bərpası istiqamətində atılan addımları alqışlamış, eyni zamanda, Ermənistan və Azərbaycanı avtomobil yollarının bərpası üçün effektiv həll yolları tapmağa çağırmışdır. Aİ öz iqtisadi və investisiya planına uyğun olaraq və ümumi layihələri müəyyən etmək üçün təklif olunan iqtisadi məsləhət forumundan istifadə etməklə, qarşılıqlı əlaqələrin inkişafına dəstək verməyə hazır olduğunu da

Azərbaycan müasir nəqliyyat infrastrukturuna malik vacib tranzit ölkəyə çevrilib.

İlham ƏLİYEV
Azərbaycan Respublikasının
Prezidenti

bildirmişdir. Şimal-Cənub və Şərqi Zəngəzur nəqliyyat dəhlizlərinin kəsişməsində yerləşən Azərbaycan hazırda regionun mühüm nəqliyyat və logistika mərkəzi kimi tanınır. Avropa İttifaqı ölkələri ilə bu sahədə uğurlu əməkdaşlıq həyata keçirilir. Ölkəmizin ərazisindən keçən Şərqi Zəngəzur, Şimal-Cənub və Cənub-Qərb beynəlxalq nəqliyyat dəhlizləri yükdaşıma üçün məsafə və müddət baxımından olduqca əlverişlidir. Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu, Bakı Beynəlxalq Dəniz Ticarət Limanı, Azərbaycanın Xəzər dənizində ən böyük ticarət donanması, müasir gəmiqayırma zavodu, müasir standartlara cavab verən avtomobil yolları həmin nəqliyyat dəhlizlərinin imkanlarını daha da genişləndirir. Bütün bunlar Azərbaycanı dünyanın iqtisadi güc mərkəzlərindən nəzərdə strateji əhəmiyyətini dəfələrlə artırır.

Bir sözlə, Azərbaycan rəhbərliyi ölkəmizin coğrafi mövqeyi və strateji nəqliyyat-tranzit infrastrukturundan səmərəli istifadə etməklə, regionda və dünyada yük daşıma sahəsində mövqeyinin daha da yüksəlməsinə nail olmaq üçün ciddi iş aparır. Bundan başqa, Azərbaycan bütün qonşu ölkələri ilə səmimi qonşuluq münasibətlərində olmaq və əməkdaşlıq platformalarını genişləndirmək niyyətindədir. O cümlədən, İran Azərbaycanın yaxın qonşusu, xüsusilə, mədəni, tarixi və ictimai bağları ilə daha yaxın olan bir ölkədir. Ötən ilin noyabrında Prezident İlham Əliyevin İran Prezidenti İbrahim Rəisi ilə görüşü ölkələrimiz arasında ki münasibətlərin inkişafına müsbət impuls verən müzakirələri bu sahədə yeni səhifə açmışdır. Mütəxəssislər Azərbaycan və İran arasında razılaşmanı Avropa, Cənubi Qafqaz və Asiya arasında geniş regional əməkdaşlığa yol açan Bakının münaqişədən sonrakı məntiqi strategiyasının ayrılmaz hissəsi kimi qiymətləndirirlər. Regionda yaranan yeni reallıq qonşu dövlətlər tərəfindən yüksək dəyərləndirilir, bu, regionda əməkdaşlıq və təhlükəsizliyin mühitini formalaşdırmağa töhfə verir. Ən əsası, Azərbaycan praktiki şəkildə bir daha sübut etdi ki, Ermənistan yeni reallıqları qəbul etməsə, regional layihələrdən kənar qalacaq.

Səbuhi MƏMMƏDOV,
"Xalq qəzeti"